

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
ASEA/SAS/2012/1328

Datum 27 februari 2012
Betreft Aanbieding onderzoeksrapportages SZW

Hierbij zend ik uw Kamer, mede namens de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, een bundel rapporten van recent afgerond onderzoek.

Het betreft de volgende rapportages die in de bijlage nader afzonderlijk besproken zullen worden.

- 1 Gegevensuitwisseling WWB/WIJ
- 2 De cliënt centraal
- 3 Iedereen aan de slag
- 4 Het naleven van verplichtingen (inclusief Verkenning kleding en gedrag)
- 5 Vervolgonderzoek risicobeheersing UWV
- 6 Tijdelijke middelen schuldhulpverlening 2009-2011
- 7 Kwaliteitsverbetering schuldhulpverlening
- 8 Monitor betalingsachterstanden meting 2011
- 9 Met de coach naar de job
- 10 Monitor pilot Wajong advies voucher
- 11 Monitor arbeidsbeperkten en werk 2007-2010.
- 12 Najaarsrapportage cao-afspraken 2011
- 13 Arbobalans 2011
- 14 Zelfregulering van arbeidsomstandigheden
- 15 Witte vlek op pensioengebied 2010
- 16 Onafhankelijkheid van certificerende instellingen bij periodieke liftkeuringen in het licht van grootschalige contractering

Relatie met moties en toezeggingen

Met de onderzoeken "Tijdelijke middelen schuldhulpverlening 2009-2011" (nr. 6) en "Kwaliteitsverbetering schuldhulpverlening" (nr. 7) wordt voldaan aan de toezegging de projecten op basis van het amendement Spekman (Kamerstukken II 2008/09, 31 700 XV, nr. 33) en de motie Ortega-Martijn (Kamerstukken II, 2009/10, 24 515, nr. 166) te evalueren.

Zoals toegezegd aan uw Kamer wordt in de Najaarsrapportage cao-afspraken 2011 (nr. 12) aandacht besteed aan cao-afspraken over duurzame inzetbaarheid. In lijn met de motie Hamer (Kamerstukken II, 2011/12, 29 544, nr. 350) volg ik de inspanningen van sociale partners in het kader van de "Beleidsagenda 2020:

investeren in participatie en inzetbaarheid" nauwgezet. De monitor is gebaseerd op deze beleidsagenda. Medio 2012 zal in kaart worden gebracht hoe de cao-afspraken over duurzame inzetbaarheid zich ontwikkeld hebben sinds juni 2011. Dit zal worden onderzocht in een steekproef van 95 cao's, waaronder circa 5 miljoen werknemers vallen. Over de uitkomsten zal ik uw Kamer te zijner tijd informeren.

Datum

27 februari 2012

Onze referentie

ASEA/SAS/2012/1328

Zoals toegezegd bij de schriftelijke behandeling van het wetsvoorstel "Wet wijziging ingangsdatum AOW-ouderdomspensioen" geef ik bij de bespreking van de Najaarsrapportage cao-afspraken 2011 ook een actueel beeld over de aanpassing van de cao's naar aanleiding van dit wetsvoorstel.

De motie Van Hijum (Kamerstukken II 2011/12, 25 883, nr. 195) vraagt om in overleg te treden met sociale partners over het vergroten van de mogelijkheden tot zelfregulering. Hieraan is uitvoering gegeven met het onderzoek "Zelfregulering op het terrein van arbeidsomstandigheden" (nr. 14) en de gesprekken die in het kader van de visieontwikkeling op het stelsel van gezond en veilig werken met stakeholders zijn gevoerd. Ook bij de uitwerking van deze visie zullen nog gesprekken met stakeholders gevoerd gaan worden.

In de reactie op het rapport "Onafhankelijkheid van certificerende instellingen bij periodieke liftkeuringen in het licht van grootschalige contractering" (nr. 16) ga ik nader in op de motie van de leden De Jong en Van den Besselaar (Kamerstukken II 2011/12, 25 883, nr. 201).

De uitvoeringspraktijk bij UWV, SVB en gemeenten

De rapporten 1 t/m 4 van de Inspectie SZW bevestigen het beeld dat de staatssecretaris en ik hebben van de uitvoeringspraktijk bij UWV, SVB en gemeenten. UWV en SVB hebben, mede naar aanleiding van de bevindingen van de inspectie, de noodzakelijke verbeteracties in werking gezet. De gemeenten moeten nog een aantal stappen zetten. Uiteraard zijn er ook gemeenten die zich positief onderscheiden, maar veel gemeenten zijn onvoldoende scherp op de naleving van de plichten die bijstandsontvangers hebben. Het feitelijk niet of nauwelijks toepassen van sancties, de grote mate van vrijheid die medewerkers in de gemeentelijke uitvoering van de bijstand hebben bij het beoordelen van het gedrag van uitkeringsontvangers en de beperkte (toezichts)rol van de gemeenteraad bevestigen voor de staatssecretaris en mij dat er veel ruimte is voor verbetering in de gemeentelijke uitvoering.

Voor het kabinet is het aanvaarden van werk in alle gevallen leidend, ook als dat tijdelijk van karakter is. Uitgangspunt is: wie kan werken moet ook werken; wie niet wil werken ontvangt geen uitkering. Het is onacceptabel dat mensen werk weigeren of de noodzaak niet voelen om aan de slag te gaan. De Nederlandse sociale zekerheid en de solidariteit die erin besloten ligt, zijn alleen te handhaven als mensen daar naar handelen. Dat betekent dat ze van die solidariteit alleen gebruik maken als het echt niet anders kan en ze niet zelf via werk in inkomen kunnen voorzien. Dit vergt een cultuuromslag bij zowel gemeentelijke bestuurders, de gemeentelijke diensten, als de mensen met een uitkering. Onderstaand ga ik hierop in. Daarmee geef ik ook invulling aan de toezegging om u te informeren over de beoogde cultuurverandering, die ik in het Algemeen

Overleg op 12 oktober 2011 op dit punt heb gedaan (Kamerstukken II, 2011/2012, 29 407, nr. 131).

Het is primair aan gemeentelijke bestuurders en hun ambtelijke diensten om deze omslag in de praktijk tot stand te brengen. Een aantal gemeenten, bijvoorbeeld Rotterdam en Amsterdam, is hier al mee aan de slag gegaan. De staatssecretaris, tot wiens portefeuille dit behoort, ondersteunt gemeenten daarbij. Zo zijn reeds met ingang van 1 januari maatregelen tot stand gebracht om de bijstand aan te scherpen en om het aantrekkelijker te maken om vanuit de bijstand aan de slag te gaan.

Datum

27 februari 2012

Onze referentie

ASEA/SAS/2012/1328

De voorstellen inzake "Werken naar Vermogen" zullen de gemeenten daarnaast meer instrumenten bieden om werk voor iedereen voorop te zetten. De voorstellen stimuleren gemeenten tot een betere uitvoeringspraktijk. Gemeenten krijgen de beschikking over één re-integratiebudget en worden gestimuleerd dit budget effectief en selectief in te zetten. Ook geven de voorstellen de mogelijkheid om samenhang te ontwikkelen tussen terreinen waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn of worden, zoals re-integratie, (jeugd)zorg en begeleiding vanuit de AWBZ. Tot slot stimuleren de voorstellen gemeenten om een verdere stap te doen in het verbeteren van de organisatie van de sociale werkvoorziening en een effectievere benadering van werkgevers.

De staatssecretaris en ik zijn in 2011 gestart met een aantal acties specifiek gericht op het verbeteren van de uitvoeringspraktijk bij, met name, de gemeenten. Het gaat daarbij om: (1) wetswijziging om de gemeentelijke uitvoering te ondersteunen, (2) het aanscherpen van het handhavings- en sanctiebeleid, (3) het ondersteunen van de noodzakelijke professionalisering bij gemeentelijke uitvoerders en (4) het door UWV aanbieden van concreet werk.

1) Wetswijziging om de gemeentelijke uitvoering te ondersteunen

De bevindingen van de Inspectie SZW geven aan dat aanzienlijke verbeteringen nodig zijn bij het stimuleren en sturen van de werkbereidheid van cliënten met een bijstandsuitkering. Er is bij een deel van de cliënten weerstand om via een uitzendbureau aan de slag te gaan. Slechts 50 procent van de bijstandsontvangers ervaart dwang en drang in zijn contacten met de gemeente. Dat ze de plicht hebben om te solliciteren en daarbij iedere vorm van werk dienen aan te pakken, ervaart slechts een klein deel van de bijstandsontvangers. Dit is onaanvaardbaar.

De staatssecretaris en ik constateren daarnaast dat er een heterogene uitvoeringspraktijk is waarin gemeentelijke medewerkers een grote beoordelingsvrijheid hebben. Er zijn medewerkers bij de sociale diensten die de activerende principes van de bijstand goed toepassen, er zijn er ook die dat niet doen. Een eenduidige activerende aanpak is gewenst.

Om de uitvoeringspraktijk te ondersteunen en efficiënter en robuuster te maken, zal de staatssecretaris een wetsvoorstel indienen om de naleving bij arbeidsinschakeling te versterken. Met deze wet in de hand kunnen de uitvoerders de bijstandontvanger die niet of onvoldoende meewerkt, beter aanspreken op zijn verplichtingen. De aanscherpingen betreffen o.a. verplichtingen om algemeen

geaccepteerde arbeid te verkrijgen, aanvaarden en behouden, de plicht te reizen over langere afstand en scherpere naleving. Iemand die niet wil werken of niet meewerkt met de gemeente, verliest zijn uitkering.

2) Het aanscherpen van het handhavings- en sanctiebeleid

Om de solidariteit binnen het stelsel te behouden, scherpert het kabinet de maatregelen die tegen fraude worden genomen fors aan. Met het wetsvoorstel "Aanscherping handhavings- en sanctiebeleid SZW" worden de bestuurlijke sancties en de terugvorderingsplicht wettelijk vastgelegd en strenger. Het wetsvoorstel steunt de uitwerking van de aanscherpingen in de WWB. Dwang en drang worden aanzienlijk vergroot. Dit betekent voor gemeenten een sterkere financiële impuls voor een strikt gemeentelijk handhavingsbeleid, waarbij uitkeringen alleen worden verstrekt aan diegenen die daar echt recht op hebben. Onverschuldigde uitkeringen worden altijd teruggevorderd. Gemeenten zullen meer dan nu uit de rapportage van de inspectie blijkt, inzet moeten tonen om te verrekenen en terug te vorderen. Ik zal het wetsvoorstel voor de zomer bij uw Kamer indienen.

Het is daarnaast belangrijk dat gemeenten effectief en efficiënt uitvoering geven aan de beleidsdoelstellingen van het kabinet. Gemeenten dienen een robuust nalevingsbeleid te voeren. De staatssecretaris beschikt over een aangescherpte aanwijzingsbevoegdheid, die inhoudt dat als een gemeente nalaat een adequaat nalevingsbeleid te voeren, zij een aanwijzing daartoe kan krijgen. In aansluiting daarop bereidt de staatssecretaris een aanpassing van de regels voor om gemeenten, waarvan handhavings- en sanctiebeleid niet voldoet aan de wettelijke eisen, niet in aanmerking te laten komen voor een incidenteel aanvullende uitkering. Ook is het mogelijk een verbeterplicht op te leggen om in aanmerking te komen voor een meerjarig aanvullende uitkering. In verband met de inwerkingtreding van de Wet werken naar vermogen is een onderzoek gestart in samenwerking met de VNG en Divosa voor aanpassing van de financieringssystematiek van het inkomendeel van de Wet werken naar ~~vermogen~~. Uitgangspunt hierbij is de prikkelwerking gericht op uitkeringslastbeperking.

3) Het ondersteunen van de noodzakelijke professionalisering bij gemeentelijke uitvoerders

De voorgenomen wetgeving is een noodzakelijke maar niet voldoende voorwaarde voor een juiste uitvoeringspraktijk.

Om een cultuuromslag te bereiken, is daarnaast het vakmanschap van de beroepsgroep van groot belang. Eind 2011 is de "Impuls Vakmanschap" gelanceerd waarin Divosa en de VNG samenwerken om het vakmanschap bij sociale diensten te vergroten. SZW heeft hiervoor een subsidie van € 2 miljoen beschikbaar gesteld. Doel is het stimuleren van methodisch werken, het ontwikkelen van werkwijzers voor medewerkers van sociale diensten, het bevorderen van het gebruik van instrumenten waarvan is bewezen dat ze effectief zijn, het stimuleren van intervisie tussen medewerkers die de bijstand uitvoeren en het volgen van opleidingen en trainingen. De komende tijd worden onder meer werkwijzers ontwikkeld voor klantmanagers voor handhaving, selectie en diagnose, en de re-integratie van mensen met beperkingen.

Datum

27 februari 2012

Onze referentie

ASEA/SAS/2012/1328

4) Het door UWV aanbieden van concreet werk

Medio 2009 is het zogenoemde passend werkaanbod in de WW geïntroduceerd. UWV is gevraagd 5.000 werkzoekenden die langer dan één jaar werkloos zijn intensief te begeleiden en een passend werkaanbod te doen. UWV heeft het aantal van 5.000 in 2011 ruim gehaald. Momenteel worden de resultaten van dit initiatief bezien, om te bepalen hoe ze breder kunnen worden ingezet.

Datum

27 februari 2012

Onze referentie

ASEA/SAS/2012/1328

Tot slot

Doel van genoemde acties is de dienstverlening aan werkgevers en werkzoekenden te verbeteren, de naleving en handhaving strikter toe te passen en de uitvoeringspraktijk efficiënter en klantvriendelijker te maken. In de beleidsreacties op de vier verschillende programmarapportages (nrs. 1-4) van de Inspectie SZW gaan de staatssecretaris en ik nader in op de bevindingen en conclusies van de Inspectie SZW in de afzonderlijke rapportages. Via de periodieke bestuurlijke overleggen met zowel UWV, SVB als gemeenten zullen de staatssecretaris en ik de punten die verbetering behoeven aan de orde stellen en de uitvoering van de verbetermaatregelen nauwgezet volgen.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

H.G.J. Kamp